

مشاهیر و رویدادهای تاریخ معاصر ایران

به کوشش: مهدی انواری

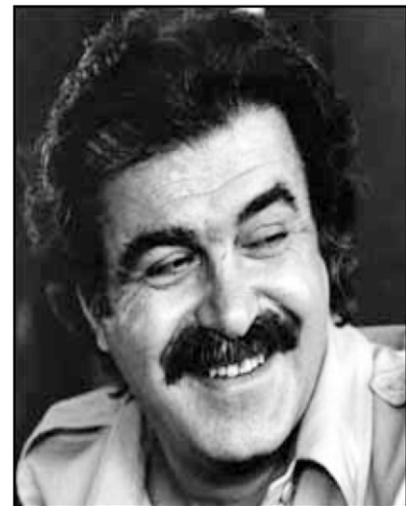
آذر ماه

دوم آذر - درگذشت درویش خان

غلامحسین درویش معروف به درویش خان، از بزرگان موسیقی ایران در اواخر دوره قاجار، در سال ۱۲۵۱ خورشیدی در تهران متولد شد. پدرش در نوجوانی وی را به مدرسه موسیقی دارالفنون فرستاد تا مقدمات موسیقی را بیاموزد. پس از آن به کسوت شاگردی آقا حسینقلی از موسیقی دانان مشهور آن زمان درآمد و به نواختن تار و سه تار پرداخت. در همان ایام چندی نیز به تحصیل در مدرسه موزیک نظام مشغول شد. درویش خان سهم بسزایی در تحول موسیقی سنتی ایران دارد. وی موسیقی ایرانی را به صورت ضربی درآورد و پیش درآمد را به قطعات موسیقی ایران اضافه کرد.

ورمان های «مقتل»، «توپ»، «تاتار خندان» و... می باشد. غلامحسین ساعدی با نام مستعار گوهر مراد در طول حیات ادبی خود نمایشنامه های زیادی را نوشت و منتشر کرد که از میان آنها می توان «چوب به دست های ورزبل»، «آی با کلاه آی بی کلاه»، «خانه روشنی»، «دیکنه و زاویه»، و «پرواربندان» را نام برد. وی همچنین در یک دوره سی ساله که از سال ۱۳۳۲ شروع شد و به سال ۱۳۶۳ پایان یافت، بیش از شصت داستان نوشت و منتشر کرد که برخی از آنها بسیار مورد توجه جامعه ادبی زمان خود قرار گرفت. به طور مثال کتاب «عزاداران بیل» وی در سال ۱۳۴۳ به چاپ رسید که تا سال ۱۳۵۶ دوازده بار تجدید چاپ شد. برخی از آثار ساعدی همچنین دست مایه فیلم های سینمایی چون فیلم «آرامش در حضور دیگران» ساخته ناصر تقوایی و فیلم های مطرح «گاو» و «دایره مینا» ساخته داریوش مهرجویی قرار گرفت. ساعدی پس از انقلاب نیز فعالیت های ادبی خود را دنبال کرد و مطالبی را نیز در کتاب جمعه که ویژه هنر و ادبیات بود انتشار داد. وی در سال ۱۳۶۰ از ایران خارج شد و به فرانسه رفت. ساعدی در دوم آذر ماه ۱۳۶۴ به علت خونریزی دستگاه گوارش در بیمارستانی در پاریس درگذشت. پیکر وی را در گورستان پرلاشز پاریس در کنار صادق هدایت به خاک سپردند.

دوم آذر: درگذشت غلامحسین ساعدی

غلامحسین ساعدی، نویسنده معاصر، ۲۴ دی ماه ۱۳۱۴ در تبریز به دنیا آمد. وی فعالیت های ادبی و نوشتاری را در نوجوانی با همکاری با نشریات ادبی محلی آغاز نمود و در اوایل دهه سی نخستین داستان هایش را در مجلات ادبی به چاپ رساند. ساعدی در سال ۱۳۳۲ وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز شد و در رشته روانشناسی به تحصیل پرداخت و چند سال بعد در رشته روانپزشکی فارغ التحصیل شد. پربارترین سال های عمر ساعدی در اواسط دهه چهل شکل گرفت و آثار متعددی از این نویسنده منتشر شد که از جمله آنها، مجموعه داستان های «عزاداران بیل»، «دندیل»، «گور و گهواره»، «واهمه های بی نام و نشان»، «ترس و لرز»،

درویش خان شب چهارشنبه دوم آذر ماه ۱۳۰۵، هنگامی که درشکه حامل وی هنگام عبور از خیابان امیریه با اتومبیلی تصادف کرد، از درشکه به بیرون پرتاب شد و بر اثر ضربه شدیدی که به سرش وارد شد در دم جان سپرد. پیکر وی در گورستان ظهیرالدوله در تجریش به خاک سپرده شد.

پنجم آذر - درگذشت محمد علی فروغی

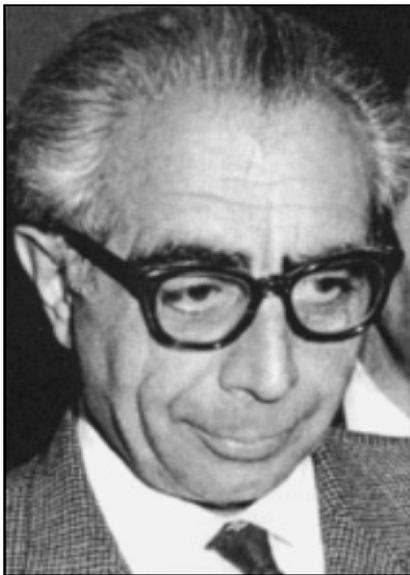
محمد علی فروغی، فرزند محمد حسین فروغی، در سال ۱۲۵۴ خورشیدی در تهران متولد شد. از نوجوانی تحت سرپرستی پدر به آموختن زبان های فارسی، عربی، و فرانسه پرداخت و علوم مقدماتی را آموخت. فروغی در بیست سالگی در وزارت انطباعات به عنوان مترجم استخدام شد و پس از آن در مدرسه علمیه به سرپرستی مخبرالسلطنه هدایت به تدریس فیزیک مشغول گردید. بعد در دارالفنون معلم تاریخ شد.

پس از تشکیل اولین دوره مجلس شورای ملی، از سوی صنایع الدوله که رئیس مجلس بود به ریاست دبیرخانه مجلس منصوب شد. وی پس از مرگ

پدر به جای او ریاست مدرسه سیاسی را عهده دار شد و از مجلس کناره گیری نمود. فروغی در کابینه مستوفی الممالک به وزارت خارجه رسید و در آن کابینه برای اولین بار با رضاخان سردار سپه (رضا شاه بعدی) آشنا شد. همین آشنایی سبب شد که رضاخان پس از رسیدن به ریاست دولت، وی را کفیل نخست وزیر نماید. پس از انتقال سلطنت از قاجار به پهلوی، فروغی اولین نخست وزیر دوره پهلوی لقب گرفت. پس از برکناری تیمورتاش از وزارت دربار، رضاشاه به مخبرالسلطنه هدایت که شش سال در مسند نخست وزیر بود تکلیف استعفاء کرد و مجدداً فروغی را به این سمت برگزید. پس از واقعه مسجد گوهرشاد مشهد و اعتراض مردم به سیاست کشف حجاب رضاشاهی در ۱۳۱۴، وی مورد غضب شاه واقع شد و خانه نشینی اختیار کرد. فروغی در دورانی که مسئولیت سیاسی نداشت پربارترین عمر خود را سپری کرد. او در این دوران آثاری چون «سیر حکمت در اروپا»، «حکمت سقراط»، و «آیین سخنوری» را پدید آورد، به تحقیق در آثار مهم ادبی ایران پرداخت، و آثاری چون گلستان و بوستان سعدی، شاهنامه و خمسه نظامی را مقابله و تصحیح نمود. فروغی در شهر یور بیست و اشغال ایران توسط متفقین دوباره از سوی رضاشاه به کار دعوت شد و نقش مهمی در حفظ سلطنت پهلوی و انتقال آن به محمد رضا شاه ایفا نمود. وی اولین نخست وزیر دوران پهلوی دوم بود که در اواخر عمر به سمت سفیر کبیر ایران در آمریکا انتخاب شد، ولی پیش از اینکه ماموریت خود را آغاز کند در بستر بیماری افتاد و در پنجم آذر ماه ۱۳۲۱ در ۶۷ سالگی درگذشت.

بیست و یکم آذر - درگذشت علی امینی

علی امینی در سال ۱۲۸۴ در تهران متولد شد. مادرش فخرالدوله دختر مظفرالدین شاه قاجار و پدرش فرزند میرزا علی خان امین الدوله از رجال قاجار بود. وی تحصیلات ابتدایی را در مدرسه تازه تأسیس رُشدیه و بعد دارالفنون به اتمام رساند. در سال ۱۳۰۴ برای ادامه تحصیل عازم فرانسه شد و چند سال بعد پس از اخذ درجه دکترا در رشته اقتصاد به ایران بازگشت و به استخدام وزارت دادگستری درآمد. امینی در کابینه های رجبعلی منصور و دکتر مصدق متصدی وزارت دارایی بود و پس از کودتای ۲۸ مرداد در کابینه سپهبد زاهدی مسؤل مذاکره با دولت آمریکا در مورد کمک مالی به ایران شد. وی همچنین در مذاکرات ایران با نمایندگان کنسرسیوم

و امضا قرارداد نفت نقش بسزایی داشت. امینی در سال ۱۳۴۰ با حمایت دولت آمریکا به نخست وزیری رسید و برنامه های دولت خود را در پانزده ماده اعلام کرد که در میان آنها کاهش قیمت ها و هزینه زندگی به چشم می خورد. دولت امینی در انجام برنامه های خود توفیق چندانی نیافت و وی

نیافت و وی پس از چهارده ماه از مقام خود استعفاء داد. او پس از کناره گیری از مقام نخست وزیری سال ها از صحنه سیاسی کشور دور بود. در اواخر سلطنت پهلوی، هنگامی که اعتراضات مردمی بر علیه حکومت به اوج خود رسیده بود، شاه دوباره او را به کار دعوت کرد و مقام نخست وزیری را به وی پیشنهاد نمود. ولی امینی قبول نکرد. دکتر امینی پس از انقلاب به فرانسه رفت و در زمره فعالان سیاسی مخالف رژیم جمهوری اسلامی درآمد. وی در بیست و یکم آذر ماه سال ۱۳۷۱ در پاریس درگذشت.

وصیت نامه اش، خانه شخصی وی در سال ۱۳۵۳ به موزه تبدیل گردید.

و در عین حال فنونی چون معرق کاری و خاتم کاری را نیز فرا گرفت. ابوالحسن صبا در تکمیل و توسعه موسیقی نوین ایرانی که به دست درویش خان آغاز شده بود، نقش غیر قابل انکاری را ایفا نمود. استاد صبا در روز جمعه ۲۹ آذر ماه ۱۳۳۶ در ۵۵ سالگی به علت ناراحتی قلبی چشم از جهان فروبست. پس از مرگ استاد، بر اساس

بیست و نهم آذر - درگذشت استاد صبا

ابوالحسن صبا از اساتید موسیقی اصیل ایران در سال ۱۲۸۱ خورشیدی در تهران متولد شد. پدرش ابوالقاسم خان کمال السلطنه از ادیبان زمان خود بود. وی

مراجع:

- ۱- عاقلی، باقر، روز شمار تاریخ ایران - از مشروطه تا انقلاب اسلامی، جلد اول، نشر نامک، چاپ هشتم، تهران، ۱۳۸۷ - ۲- پایگاه اینترنتی مشاهیر - ۳- پایگاه اینترنتی موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران - ۴- پایگاه اینترنتی فرهنگسرا

چلوکبابی کسری

کبابهای خوشمزه ما شما را به یاد کبابهای شاه عبدالعظیم می اندازد

Kasra Persian Grill

با مدیریت مرتضی افشار

با سابقه چندین نسل در تهیه کباب در ایران

آماده پذیرائی ایرانیان عزیز در محیطی گرم و خانوادگی می باشد

طعم واقعی کباب داغ، نان داغ تنها در رستوران کسری

سرویس کیتزینگ برای جشنها و میهمانیهای شما، حمل غذا

به محل کار و منازل با مناسبترین قیمت

تعدادی Waiter و کمک آشپز استخدام میشود

713-975-1810

9741 Westheimer, Houston, Tx 77042

